

2. Koolkerke, Fort van Beieren, 25 augustus 1963.

Op deze regenachtige namiddag waren ongeveer 30 personen te Koolkerke samengekomen om voor het eerst hier een studiewandeling te houden. Eerst werd de kerk bezocht. Ze is toegewijd aan Sint Nicolaas. De vroegste kerk te Koolkerke werd rond 1150 gebouwd door Cool Gaillard. De middenbeuk van de huidige kerk is gebouwd in de XIVe eeuw. De zijbeuken werden er later aangebouwd, o.a. de linkerzijbeuk en de sacristie bij de belangrijke verbouwing in 1860. De kerk bevat enkele schilderijen uit de XVI en de XVIIe eeuw, en daarnaast vele "dalles funé-

raires", waarvan enkele teruggaan tot de XIVe eeuw. In de kerk liggen o.a. begravens Georges Gaillard, ridder en raadsheer van de Graven van Vlaanderen, en zijn echtgenote Catharina van Harswege (14e E). Ook Messire de Croeser heeft er zijn graf gevonden. In een afzonderlijk kapel zijn de begraafplaatsen van de familie van Caloen, wonende op Ten Berge. De kerk bezit een merkwaardig beeldje van O. L. Vrouw der Kranken, dat destijds zeer vereerd werd.

Na een rondgang in de kerk, bezochten we onder leiding van Baron François van Caloen en Voorzitter Rene De Keyser, het oud Fort de Bavière of Fort van Beieren. Het ligt tussen de Koolkerke steenweg en de Damse vaart. Hierbij steekt een kaartje van de algemene ligging van het fort volgens de stafkaart en een detailkaart op 1/2500 van het fort in zijn huidige toestand. Het grondplan is dat van een vierkant sterrefort met aan de achterkant (de kant van Brugge) twee halve bastions (A) en er tussen een bastion (B) nu het "eiland" genoemd.

Het werd in 1702 aangelegd door mensen van onze strek, onder het Spaans Regime in de Spaans Successieoorlog die duurde tot 1713, tegen de Hollanders en de Engelsen die het Fort St-Donaas en de Cantalmolinie hadden bezet. Deze twee steunden de Oostenrijkse erfopvolging tegen de Franse voor het bestuur van onze Gewesten. Het fort ontleent zijn naam aan Maximiliaan Emmanuel van Beieren, toenmalige gouverneur der Zuiderlijke Nederlanden.

Voor het fort lagen nog enkele kleine redoutes o.a. het Damme-fort aan de hofstede van dhr Lippens (Oostk). Het e ige nlijke fort was 45 gemete groot en totaal onbeplant. Tot de helft van de XVIIIe eeuw werd het door de Oostenrijkers bezet, en later nog een tijdje door de Fransen; ook de Duitsers hebben er een kleine batterij opgesteld. Er werd echter nooit gevochten rond dit fort.

In de 18e eeuw bouwde men er een kasteeltje bij dat in 1956 gesloopt werd. Tot voor enkele jaren broedde er een grote kolonie blauwe reigers (er zijn maar een paar zulke kolonies meer in België). Nu zijn die reigers gelukkig verhuisd naar de eigendom van Ten Berge, tegenaan het Boudewijnkanaal. In het huidige bos van Koolkerke van 15 Ha. zijn de verweerde wallen van het Fort van Beieren nog duidelijk te zien.

Na deze wandeling door het Fort, waarbij Rene De Keyser en Br. Gaëtan ons veel interessante dingen wisten te vertellen, togen wij naar de plaats waar eens Michem verrees. Het is een verdwenen bewoningscentrum ten oosten van de hoeve Papenbroek (Oostk), op de plaats die nu nog "te Mikkem" heet en waar enkele boerderijen staan. De topografie van het gebied is merkwaardig: Michem lag op een hoogte van ± 4 m, die omgeven is door laag land van ± 2 m hoogteligging.

Het centrum, niet langs een vaarweg gelegen (misschien aan het einde van de Hemelbeek), maar wel op een kruispunt van wegen (o.a. drie Doestwegen, de Nederheirweg naar Damme), had geen kerk of grote kapel. Het wordt vermeld van in de Xe tot in de XVIIe eeuw (De Flou). Er was een oliemolen, een schuttershof en een O.L.Vrouwgilde van O.L.Vrouw van Michem. Op het einde van de XVe eeuw was er in die strek een relatief dichte bevolking.

Na de uiteenzetting over Michem, waarbij Rene De Keyser ons verbaasde door zijn uitgebreide kennis ter zake, zouden we naar Pickavetsbrugge rijden, maar het slechte weer heeft het ons doen uitstellen. De Pickavetsbrugge wordt vermeld vanaf 1555 en lag op de plaats waar de Pompestraat (die loopt vanaf de Rode Poort tot voorbij Honnikerede) over het Oude Zwin liep; dit is aan de hofstede "Het Ijzeren Hekken" op Oostkerke.

Willy Wintein.